

focus@ongewervelden.2

februari 2008

2^{de} focus@ongewervelden 2008

Nog even geduld en we kunnen terug volop genieten van een veelheid inverteebaten. In afwachting vooral nog binnenwerk: determineren en cursussen. In deze nieuwsbrief vinden jullie dan ook voornamelijk een aanvulling van het programma van determinatie-avonden te Turnhout en Zutendaal.

Volgende thema's komen aan bod:

- **Dier van de Maand: Aalputmotje (*Psychoda alternata*)**
- **nieuw op de Mierenwebsite**
- **boekbespreking: Dagvlinders in West-Vlaanderen**
- **kalender insectendeterminatie-avonden te Turnhout**
- **kalender insectendeterminatie-avonden te Zutendaal**
- **de activiteitenkalender**
- **varia**

Dier van de maand: Aalputmotje (*Psychoda alternata*)

Tekst : M. Zwertvaegher



Het aalputmotje is in onze streken de meest bekende en meest voorkomende motmug. Motmuggen (Psychodidae) behoren tot de tweevleugeligen (diptera) en zijn van de suborde der muggen. De motmug is slechts enkele mm groot, heeft een sterk behaard lichaam en sterk behaarde vleugels. Aangezien het hier gaat om een mug die zeer goed lijkt op een kleine mot is de naam **motmug** zeer gepast

Steken doen ze niet, maar ze kunnen soms een plaag zijn door hun grote aantallen. Het aalputmotje heeft een zwart lichaam en donkere vleugels en is ongeveer 5 mm groot. De behaarde vleugels zijn groter dan het lichaam. In rust houdt het zijn vleugels gespreid over het achterlichaam, zodat het diertje er hartvormig uitziet. Men ziet het overdag dikwijls zitten op de muren van een douche of bij een lavabo, 's nachts worden ze actief.

De lange antennen bestaan uit 13 segmenten en tussen de segmenten is er telkens een krans van haren.

Veel vliegen doen ze niet, maar door de wind opgescheept kunnen ze grote afstanden overbruggen. Meestal kruipen ze of maken ze grote lichtsprongen. Deze lichtsprongen zijn hun manier van vliegen.

De vrouwtjes leggen tot 200 eieren in vochtig, organisch materiaal of in troebel water. De grijze, pootloze larven voeden zich met rottend materiaal, bacteriën, schimmels en algen.

In huis vindt men ze in aflopen en overlopen van gootstenen, beerputten, afvoerbuizen van sanitaire installaties, maar ook op plaatsen met stilstaand, vervuild water zoals dakgoten en schaaltes van bloempotten. Het liefst hebben ze warme temperaturen.

De larven van de motmug zijn nuttige dieren maar het is toch aan te raden om de aflopen en andere nestplaatsen goed te reinigen om hygiënische redenen.

Want de aalputmotjes, alhoewel ze zich ook voeden met hetzelfde materiaal als hun larven, kunnen niet enkel door hun grote aantallen overlast bezorgen, maar zouden ook ziektekiemen kunnen overbrengen op ons voedsel.

Preventie d.w.z. een goede hygiëne is het beste bestrijdingsmiddel en aangezien de volwassen diertjes slechte vliegers zijn blijven ze steeds in de buurt waar de larven zitten en weet men direct welke afvoer eens moet nagekeken worden.

Nieuw op de Mierenwebsite

Hoe kunnen we het nieuwe jaar beter inzetten dan door enkele aanpassingen aan de mierenwebsite aan te kondigen. Op de pagina 'Symbiose' vragen we aandacht voor parasitaire sluipwespen en kijken we naar de invloed van Wolbachia op o.a. de mieren. Als de 'Nieuwe Publicaties' genoteerd zijn, willen we even aandacht schenken aan het seksleven van de woekermier. De soortenlijst werd aangepast en er werd een typebeschrijving toegevoegd aan de fiches van temnyla, doliquad, temnparv, tetrmpu, forcrat, tetrcaes, forcexse, temntube en forcfore.

www.formicidae.be

Boekbespreking: Dagvlinders in West-Vlaanderen. Verspreiding en Ecologie 2000-2006

De Z.W.V.V.K. of **Zuid West-Vlaamse VlinderKring** heeft me reeds meer dan één keer verbaasd.

Een eerste maal gebeurde dit met het in een recordtijd opzetten van een heel netwerk van West-Vlaamse vlinderwaarnemers.

Deze vele vrijwilligers blijvend te informeren, te motiveren en te organiseren zodat in enkele jaren tijd een verspreidingskaart van alle soorten dagvlinders in West-Vlaanderen een realiteit werd, was nóg zo'n verrassing.

En de derde verrassing was natuurlijk hun boek over deze dagvlinders in West-Vlaanderen.

Het is een prachtig boek met zeer mooie foto's, heel aantrekkelijke lay-out en zeer overzichtelijk. Pure klasse.

Het boek vangt aan met een eco-regiobeschrijving van de provincie door Eric Cosyns. Het kaartje van de eco-regio's wordt verder in het hele boek gebruikt om de soortverspreiding te illustreren.

Het hoofdstuk met de algemene teksten over dagvlinders is zeer uitvoerig en in een eenvoudige klare taal.

Niet enkel de beginnende, maar tevens de meer ervaren vlinderaars, kunnen er iets opsteken.

In de soortbeschrijving worden de meeste soorten op twee bladzijden beschreven. De Koninginnenpage, Oranjetipje, Sleedoornpage, Aardbeivlinder en Kleine ijsvogelvlinder krijgen echter vier pagina's en de dwaalgasten zoals Resedawitje, Rouwmantel, Gele luzernevlinder en Tijgerblauwtje krijgen elk één blad .

De vele en zeer grote foto's maken de soortbeschrijving zeer aantrekkelijk.

Naast meerdere foto's van de vlinder zijn er bij de meeste besprekingen nog duidelijke foto's van de rups, eitjes, pop, biotoop en waar navenant het typische vreetpatroon van de rups.

De teksten worden verder geïllustreerd met de grafiek van vliegtijden en natuurlijk ook met, een zeer overzichtelijk, verspreidingskaartje.

De vele, grote foto's zijn echter de 'max', zodat deze atlas ook voor vlinderliefhebbers buiten de provincie West-Vlaanderen een echte aanrader is.

Het boek kan **besteld worden** door storting van **35 €** (30 € + 5 € port) op 068-2122666-42 van De Bron VZW met vermelding 'boek Z.W.V.V.K.'.

Afhalen bij de Z.W.V.V.K.-auteurs is ook mogelijk, na afspraak, via contact op: www.zwvfk.net.tf

Kalender insectendeterminatie-avonden te Turnhout

LOKATIE: Natuurpunt Museum, Graatakker 11, 2300 Turnhout

Telkens van **19 tot 22 uur**

- Donderdag 14 februari 2008: Insectenfotografie, **Maarten Jacobs**
- Vrijdag 7 maart 2008: Spinnen, begeleiding determinatie: **Herman De Koninck**
- Donderdag 24 april 2008: Graafwespen, **Gilbert Loos**
- Vrijdag 23 mei 2008: Nachtvinders met lichtval in de tuin, **Wim Veraghtert**
- Donderdag 26 juni 2008: Waterkevers, **Gilbert Loos**
- Vrijdag 4 juli 2008: Water- en oppervlaktewantsen, **Eric Stoffelen**
- Donderdag 14 augustus 2008: Zweefvliegen, **Nobby Thys**
- Vrijdag 26 september 2008: Lieveheersbeestjes, **Nobby Thys**
- Donderdag 9 oktober 2008: Micro-nachtvinders en mineerders, **Frank Verhoeven**
- Vrijdag 28 november 2008: Loopkevers, **Nobby Thys**
- Donderdag 11 december 2008: Mieren, **Gilbert Loos**

Meer info: Nobby Thys ,014/47.29.53 of Nobby.Thys@natuurpunt.be

Kalender insectendeterminatie-avonden te Zutendaal

Bijen- en insectencentrum 'De Lieteberg', Zuurbroekstraat 16, Zutendaal om 19u00.

Alle geïnteresseerden zijn welkom op volgende data, telkens **van 19 tot 22 u**:

Ruwe planning:

- 19 tot 20u00 à 20u30: voordracht of terreinexcursie
- korte mededeling: oproepen, nieuwe soorten, weetjes, raadselfoto's,...
- 20u30 à 21u30 tot 22u: beestjes determineren

- * **zaterdag 19 januari 2008: Likona-kontaktdag; 9u00 LUC Diepenbeek**
- * **donderdag 13 februari 2008: insecten op de droge heide (*Maarten Jacobs*)**
- * **woensdag 6 maart 2008: dagvlinders (*Nobby Thys*)**
- * **donderdag 23 april 2008: de eikenprocessierups (*Luc Crevecoeur*)**
- * **woensdag 22 mei 2008:**
- * **donderdag 25 juni 2008:**
- * **woensdag 3 juli 2008:**
- * **donderdag 13 augustus 2008:**
- * **woensdag 25 september 2008: Waterwantsen nabij de Lieteberg (activiteit) & voordracht "waterwantsen in Limburg" (*Eric Stoffelen*)**
- * **donderdag 8 oktober 2008: Bijendeterminatieavond**
- * **woensdag 27 november 2008: Resultaten van het onderzoek in de A-beekvallei**
- * **donderdag 10 december 2008:**

Meer info: Nobby Thys, 014/47.29.53 of Nobby.Thys@natuurpunt.be

Activiteitenkalender

2 februari 2008

Leuven

[BRAKONA-Studiedag](#)

Afspraak: Provinciehuis Leuven van 9u00 tot 18u00.

Organisatie: Brakona

Info: brakona@natuurpunt.be

9 februari 2008

Antwerpen

ANKONA-Studiedag

Afspraak: Provinciehuis, Koningin Elisabethlei 22, Antwerpen van 10u00 tot 16u00.

Organisatie: Ankona

Info: <http://www.ankona.be>

13 februari 2008

Zutendaal

Insecten op de droge heide, Maarten Jacobs

Afspraak: Bijen- en insectencentrum 'De Lieteberg', Zuurbroekstraat 16, Zutendaal van 19u tot 22u.

Organisatie: NP Educatie

Info + inschrijven: Nobby Thys 014/ 47.29.55 of nobby.thys@natuurpunt.be

14 februari 2008

Oudenaarde

Ongewerveld liefdesleven, Bertie Schiettecatte, Bryan Goethals, Geert De Knijf Marc Zwertvaegher, Ronny De Clercq, Jo Packet

Afspraak: Kasteel Park Liedts, Parkstraat , 9700 Oudenaarde om 20u stipt.

Organisatie: NP Lampyris, invertebratenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*

Info: Anne Fobert 055/ 21.01.37, lampyris@telenet.be

14 februari 2008

Turnhout

Insectenfotografie, Maarten Jacobs

Afspraak: Secretariaat Natuurpunt Educatie, Graatakker 11 Turnhout van 19u tot 22u

Organisatie: NP Educatie

Info + inschrijven: Nobby Thys 014/ 47.29.55, nobby.thys@natuurpunt.be

28 februari 2008

Oudenaarde

Rare streken: Life in the Undergrowth: De Zijdespinners

Afspraak: de Zonnebloem, Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde om 20u.

Organisatie: NP Lampyris, invertebratenwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus*

Info: Anne Fobert 055/ 21.01.37, lampyris@telenet.be

Varia

Wil je de [focus@ongewervelden](mailto:focus@ongewervelden.be) in de toekomst *niet meer* ontvangen, geef dan jouw naam en e-mailadres door op ons **contactadres**: focus.ongewervelden@telenet.be

Je kan op dit adres ook terecht voor het doorgeven van gegevens van andere geïnteresseerden, mededelingen en teksten voor de volgende focus, vragen en suggesties...

De lijst met namen waar je waarnemingsgegevens naar toe kunt sturen is te vinden op:

<http://www.lampyris.be/waarnemingen.htm>

Dank voor het lezen en tot de volgende keer.